

بسم الله الرحمن الرحيم

آیا وضعیت سیاسی ازبکستان با گذشت یک سال از ریاست جمهوری رئیس جمهور جدید تغییر کرده؟ و در کدام جهت روان است؟

(ترجمه)

در زمان حکومت اسلام کریموف، که تقریباً یک چهارم یک قرن طول کشید، به خصوص در پانزده سال گذشته، رژیم ازبکستان در جهان یکی از خودکامه‌ترین و وحشیانه‌ترین رژیم‌های آسیای مرکزی محسوب می‌شد. کریموف در تمام ابعاد زندگی مردم به ویژه مسلمانان، سیاست‌های وحشیانه‌ای را دنبال می‌نمود. پس از مرگ کریموف، همان‌گونه که مردم انتظارش را می‌بردند، بر تصاحب منصب ریاست جمهوری نبرد خونین راه‌اندازی نشد. قبایل حاکم بر انتخابات مسالمت‌آمیز موافقت کردند، تا در نتیجه در ماه دسامبر ۲۰۱۶م شوکت میرضیایف به عنوان رئیس جمهور این کشور انتخاب شد.

یک سال از مرگ رئیس جمهور سابق می‌گذرد، اما سوال این جاست که در این دوره چه چیزی تغییر کرد، و این پرجمعیت‌ترین کشور آسیای مرکزی به کدام سمت و سو روان است؟ برای پاسخ به این سوال، موارد ذیل را باید در نظر گرفت:

شوکت میرضیایف رئیس جمهور جدید، پس از رسیدن به قدرت برای تقویه‌ی موقعیت خود و تثبیت حمایت مردمی، تلاش‌ها و طرح‌های بسیاری را روی دست داشته و به همین منظور بیانیه پشت بیانه صادر می‌کند. در واقع مردمی که چندین دهه مورد آزار و اذیت قرار گرفته بودند، با کمال خوشحالی وعده‌های رئیس جمهور جدید را پذیرفته و امیدوار اند که کشورشان بهترین کشور آینده باشد. مانند هر رهبر جدید که به قدرت می‌رسد، میرضیایف تا حد زیادی در تلاش اجرای اصلاحات جدید در کشور بوده و به دنبال جای‌گزین نمودن کدرهای جدید در دولت می‌باشد. این درحالی‌ست که بسیاری از مقامات عصر کریموف، به جز رستم آسیموف که یکی از مزدوران غرب می‌باشد، هم‌چنان در سمتش باقی خواهند ماند.

دفتر انترنیتی برای رئیس جمهور گشوده شد تا این که رئیس جمهور بتواند به طور مستقیم به مشکلات زندگی مردم، اعم از مشکلات اقتصادی جامعه رسیدگی کند، و برای مردم نیز این اجازه را داده است که مشکلات خود را به طور مستقیم با رئیس جمهور در میان بگذارند؛ این موضوع منجر به اعتمادسازی بیشتری در میان عموم شده، ظاهراً زمینه‌ی نقد و محاسبه‌ی حکومت را مهیا کرده و آن را پاسخگو و انتقادپذیر جلوه می‌دهد.

بعد از این که رسانه‌های غربی و نمایندگان سازمان‌های حقوق بشری پس از قتل عام اندیجان در سال ۲۰۰۵م دولت را مورد انتقاد قرار دادند، از ازبکستان اخراج شدند. دولت جدید دروازه‌های خویش را برای سازمان‌های حقوق بشری غربی مانند سازمان دیده بان حقوق بشر، برخی از رسانه‌های غربی به ویژه پایگاه خبری انگلیسی، بی‌بی‌سی، و رادیو آزادی رافی/ارل و بعضی از نهادهای حقوق مدنی باز گذاشته است.

میرضیایف در حوزه‌ی سیاست خارجی خود، روابطش را با همسایه‌گانش از سرگرفته و در نتیجه به حل برخی از مشکلات رسیده است که در دوران حکومت کریموف حل آن‌ها ناممکن بود. به عنوان مثال: در تاریخ ۶ سپتامبر ۲۰۱۷م، میرضیایف به بیشکک پایتخت قرغیزستان سفر کرده و در آنجا در مورد موضوعات ناشی از مشکلات مرزی خود با قرغیزستان به توافقات مهمی دست یافت، که کشورش در طول سال‌های حکومت کریموف به آن نرسیده بود؛ طوری که این امر وی را نزد مردم و سران کشورهای همسایه یک حاکم برتر نشان داد.

در زمان حکومت کریموف، ازبکستان سعی داشت تا از روسیه خود را دور نگهدارد، اما در عین حال یکی از ویژگی‌های عجیب و غریب حکومت تقریباً ۲۵ ساله کریموف سرد و در عین زمان گرم بودن روابط آن با روسیه بود. تاشکند از اقدامات کرملین در خصوص دولت‌های بعد از اتحاد شوروی همیشه چشم‌پوشی می‌نمود، و یا با شرایط خاصی در آن اقدامات سهیم می‌شد؛ مانند شراکت در "سازمان پیمان امنیت جمعی" که در نهایت ازبکستان از آن بیرون رفت. اکنون وضعیت متفاوت است؛ تاشکند امروز روسیه را به جای غرب شریک فعالیت‌های سیاسی خود انتخاب نموده است.

برای دولتی که به مدت ۲۵ سال بالای مردم خود به طرز وحشیانه‌ای حکومت کرده است، دشوار است که سیاست خود را با لیبرالی غربی هم‌سو سازد، اما غربی‌ها همیشه از کشورهای آسیای مرکزی چنین چیزی را می‌خواهند؛ چون این موضوع بهترین سلاح‌شان برای استعمارگری می‌باشد. لیکن شوکت میرضیایف در تلاش است که رضایت همه را حاصل کند؛ از جمله امریکا، و به هر اقدامی که در کشورش می‌پردازد، به دنبال این است تا نشان دهد که کشورش چون قزاقستان به سرعت در حال پذیرش دموکراسی می‌باشد.

یکی از مهم‌ترین اهداف اظهارات و بیانه‌های میرضیایف، جذب سرمایه‌گذاران خارجی و سازمان‌های مختلف غربی می‌باشد، زیرا در اواخر دوره‌ی دولت کریموف، بودجه‌ی کشور به رکود رفته و پولی در خزانه‌ی دولت باقی نمانده است. میرضیایف برای سرازیر

کردن پول خارجی در کشورش خواستار کمک‌های مالی خارجی می‌باشد. البته این مطالبات میرضیایف با اجازه‌ی روسیه صورت می‌گیرد، زیرا روسیه حتی قادر به حل مشکلات اقتصادی خود نیست، چه رسد به مشکلات اقتصادی ازبکستان.

در ۱۹ دسامبر سال جاری رئیس امنیت ملی ازبکستان رستم انویاتف، همراه با تمام رؤسای امنیتی آسیای مرکزی، با پوتین ملاقات نمود. این مسئله بیان‌گر این است که اوضاع جاری این کشور بسیار پیچیده بوده، بهانه‌ی مبارزه با تروریسم و قدرت‌های که مانع رفاه این کشور می‌شوند، حیات خصوصی و خدمات داخلی را به چالش‌های جدی مواجه ساخته است. رئیس جمهور روسیه در خصوص تروریسم گفت: «این مورد نیاز به بحث و تبصره نداشته و می‌دانید که درین مورد ما از شما اطلاعات مورد نیاز را می‌خواهیم. این مهم است که بر اوضاع جاری از نزدیک نظارت داشته باشیم، چون اوضاع جهان بسیار وخیم می‌باشد. شما می‌دانید که پس از تلاش‌های مؤثر نیروهای مسلح روسیه در سوریه، ما نمی‌خواهیم نسبت به بازگشت تروریست‌ها بی‌تفاوت باشیم و هرگز دست از تعقیب‌شان بر نمی‌داریم. ما به خوبی می‌دانیم که این طوفان به کجا سرازیر می‌شود. ما خطراتی را که این جریان به ملت و مردم ما در پی دارد، به خوبی درک می‌کنیم. بنابر این، همکاری ما از اهمیت بالایی برخوردار است.»

پوتین ق‌دردانی خود را به این رؤسا به خصوص سازمان امنیتی فدرال روسیه برای همکاری و اطلاعات‌دهی شان ابراز نموده گفت: «ما شما را لحظه‌به‌لحظه از تمام اقدامات لازم مطلع ساخته و شما را در جریان تمام برنامه‌های لازم برای تضمین امنیت دولت‌ها و مردم قرار می‌دهیم، چنان‌چه همین اکنون چنین می‌کنیم.» وی با تأکید بیشتر افزود: «ما در این‌جا به تهدیدات و خطرات تروریسم بین‌المللی روبه‌رو هستیم. برای اتخاذ اقدامات مؤثر علیه تروریست‌ها تلاش‌های مشترک جامعه بین‌المللی لازم است، لیکن ما بارها فهرست خطرناک‌ترین جنایت‌کاران را ارائه نمودیم؛ اما با کمال تأسف پاسخ نهایی و کامل به آن داده نشد. بناءً باید به تلاش‌های مشترک مان تکیه کرده و تا اکنون هم نتیجه‌ی کار مشترک ما بد نبوده، من قویاً معتقدم که پس از این تلاش‌های مشترک مان هم‌چنان ادامه خواهد داشت.» و نیز پوتین اشاره کرد گفت: «ازبکستان در آینده با تهدیدات جدی مواجه خواهد بود، و این موضوع با توجه به بمب‌گذاری‌های گذشته قابل پیش‌بینی می‌باشد.»

مردم ازبکستان نباید به روسیه اجازه دهند که به بهای کشورشان به مشکلات امنیتی و اقتصادی خود رسیدگی کند. از آن‌جایی‌که روسیه دارای یک ایدئولوژی نبوده و از این ناحیه رنج می‌برد، چیزی برای ارائه به مردم آسیای میانه، به‌ویژه برای مردم ازبکستان ندارد. ممکن است که روسیه بتواند مدتی مردم را زیر ترس و فشار قرار داده و طبق معمول به شیوه‌ی سرکوب گرایانه‌یی به اداره‌ی مردم بپردازد، اما مردم ازبکستان باید بیدار بوده و اجازه ندهند که قتل عام اندیجان-که توسط کریموف و پوتین صورت گرفت- بار دوم تکرار شود.

سابقه‌ی حکومت ازبکستان خود بیان‌گر این است که دولت پس از آن‌که موقعیتش را تثبیت نمود، بر اساس تقاضای روسیه سیاست سرکوب‌گرایانه‌اش را علیه اسلام و مسلمانان از سر خواهد گرفت-روسیه، برادران مان اعضای حزب التحریر را از ده‌سال حبس تا حبس ابد محکوم به زندان می‌نماید و اداره‌ی تحقیقات فدرال روسیه برای ترساندن فرزندان این امت بزرگ، پرونده‌های جنایی فرضی

را علیه‌شان باز می‌نماید- پوتین و نمایندگان او اجازه نمی‌دهند که دولت ازبکستان در قبال اسلام و مسلمانان به‌ویژه حزب التحریر، سیاست‌های متفاوت را دنبال کند.

میرضیایف به تاریخ ۶ دسامبر ۲۰۱۷م، اعلام کرد که از جمله ۵۷۰۰۰ زندانی از زندان‌های سراسر کشور ۲۷۰۰ تن‌شان را مورد عفو قرار داده و این موضوع را یک حادثه‌ی جهانی و یک رویداد تاریخی توصیف نمود. اما وی از هزاران زندانی که در زمان حکومت کریموف خون‌خوار بین ۱۵ تا ۲۰ سال محکوم شده و بارها بی‌گناهی‌شان آشکار گردیده بود، هیچ‌یک را آزاد ننموده، در حالی که خیلی خوب می‌دانست که این افراد گناهکار نبوده و تنها گناه آن‌ها مسلمان بودن آن‌هاست. چون میرضیایف به خوبی از آگاهی سیاسی مردم نسبت به وقایع کشور خبردار بوده و خوب می‌داند که آزادسازی این افراد، حقایق را آشکار می‌سازد؛ زیرا در میان این زندانیان بسیاری از سیاست‌مداران و روشنفکرانی وجود دارد که دین خود و مردم‌شان را به بهای اندک متاع دنیا نمی‌فروشند. اما به هر حال اگر دولت اندکی هم به وضع جاری بیندیشد، باید این افراد بی‌گناه را از زندان‌هایش آزاد سازد، زیرا در غیر این صورت، مردم دیر یا زود به مخالفت آن برخاسته و پس از آن پشیمانی دیگر سودی نخواهد داشت.

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾

[الصافات: ۱۵۴-۱۵۵]

ترجمه: شما را چه شده است، چگونه داوری می‌کنید، آیا پند نمی‌گیرید!

غرب متوجه می‌باشد که میرضیایف در سمت روسیه قرار داشته و مانند مربی مرده‌اش (اسلام کریموف)، دو سیاست مختلف و متفاوت را دنبال می‌کند. به همین دلیل است که برای دولت ازبکستان "بهار عربی" را یادآوری کرده و هشدار می‌دهیم که مردم توان تحمل سیاست‌های خشن و سخت‌گیرانه را ندارند. غرب به وسیله‌ی نهادهای ساختن دموکراسی در کشورهای آسیای میانه به دنبال مهره‌های وفاداری می‌باشد که از طریق آن‌ها بتواند، به آسانی بر هر وضع در آسیای میانه، به ویژه در ازبکستان مؤثریت خود را داشته باشد و می‌خواهد که نیش زهرآگین خویش را بر مردم ازبکستان نیز فرو آورد.

مردم ازبکستان و آسیای مرکزی مسلمان بوده، همیشه در حمل اسلام به احکام پروردگار جهانیان از افتخارات بالای برخوردار بوده‌اند، بزرگ‌ترین دانشمندان تاریخ جهان، خوارزمی در ریاضیات، ابن سینا در طب، اولوغبک در نجوم، امام بخاری و ترمذی در حدیث، زمخشری و غیره فرزندان این سرزمین بوده و برای جهانیان اساس تمدن و پیشرفت را نشان داده‌اند. بنابراین، باید مردم ازبکستان درین تلاش باشند که خود را از منجلاب روسیه و از نفوذ استعماری آن نجات دهند. الله سبحانه و تعالی چنین می‌فرماید:

﴿وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾

[انبیاء: ۹۲]

ترجمه: این امت شما امت یگانه است، من پروردگار شما هستم؛ پس فقط از مخالفت از فرمان من بترسید!

برای مردم ازبکستان هیچ چاره‌ای جز استقبال از اسلام و تطبیق آن در زندگی نیست؛ تنها در آن وقت است که مردم ازبکستان خود صاحب منابع طبیعی گاز و طلای خود خواهند بود و اسلام است که به شکل عادلانه به توزیع منابع‌شان خواهد پرداخت. در آن وقت است که فرزندان این دیار در خارج بدور از عزیزان به جستجوی کار نمی‌باشند. تنها در آن وقت ممکن خواهد بود که فرزندان‌شان برای ورود به دانشگاه‌ها مجبور به پرداخت رشوه نمی‌باشند. تنها در آن زمان امکان خواهد داشت که فرزندان‌شان مثل گذشته دانشمندان نامدار جهان اسلام خواهند شد. تنها در آن زمان امکان خواهد داشت که پروردگار جهانیان از مردم ازبکستان راضی خواهد شد. یا الله سبحانه و تعالی، تو خود شاهد باش که ما ابلاغ کرده‌ایم. الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:

﴿وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾

[شعراء: ۲۲۶-۲۲۷]

ترجمه: ایشان چیزهایی می‌گویند که خود انجام نمی‌دهند، مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند و الله (سبحانه و تعالی) را بسیار به یاد آورده و پس از آن که مورد ستم قرار گرفته‌اند، یاری خواسته‌اند و کسانی که ستم کرده‌اند، به زودی خواهند دانست که به کدام بازگشتگاه برخواهند گشت.

نویسنده: اسلام ابو خلیل

برگرفته از جریده‌ی الرایه

۲۱ جمادی الاول ۱۴۳۹ ه.ق

۷ فبروری ۲۰۱۸ م